

CHIẾN TRANH THƯƠNG MẠI MỸ - TRUNG: TÁC ĐỘNG ĐỐI VỚI NỀN KINH TẾ VÀ DOANH NGHIỆP VIỆT NAM

*Trình bày: TS. Cấn Văn Lực
Diễn đàn "Đối đầu thương mại Mỹ - Trung và Hiệp định
Thương mại tự do Việt Nam – EU"*

TP. HCM, ngày 18/7/2019

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

1

Nội dung trình bày

- 1. Nguyên nhân**
- 2. Diễn biến**
- 3. Công cụ đáp trả của Trung Quốc**
- 4. Tác động đối với nền kinh tế và thương mại Việt Nam**
- 5. Kết luận và gợi ý giải pháp.**

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

2

Chiến tranh thương mại Mỹ-Trung: tác động đối với nền kinh tế Việt Nam

1. Nguyên nhân?

- Thâm hụt thương mại,
- An ninh quốc gia (công nghệ, khác?)
- Sở hữu trí tuệ.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

3

Chiến tranh thương mại Mỹ-Trung: tác động đối với nền kinh tế Việt Nam

2. Diễn biến:

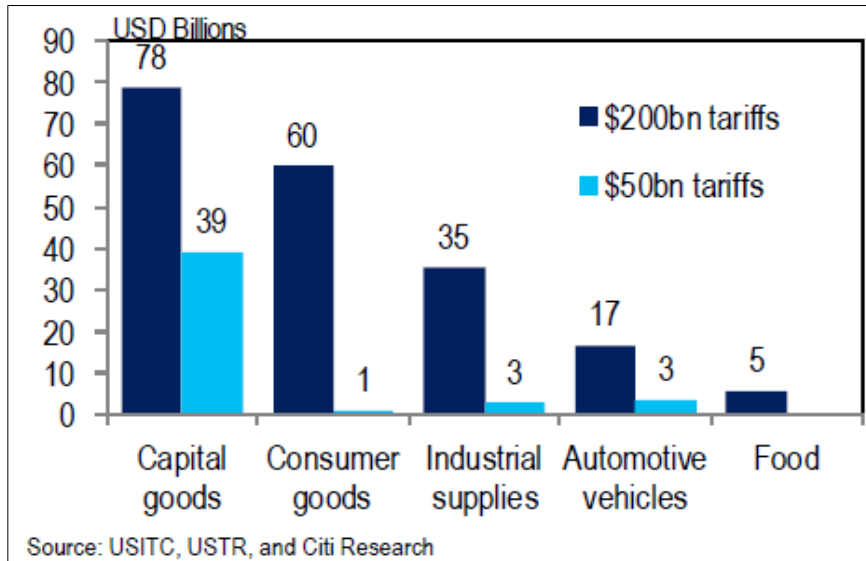
- **Tháng 4-8/2017:** Mỹ tiến hành điều tra rủi ro đe dọa an ninh quốc gia và vi phạm SHTT
- **Tháng 3/2018:** Mỹ thông qua dự luật thuế **25%** đối với sản phẩm thép và 10% đối với nhôm nhập khẩu (sau đó có miễn trừ Canada, Mexico, EU...), hiệu lực **1/6/2018**;
- **Tháng 3/2018:** Trung Quốc áp thuế nhập khẩu 5-10% lên **3 tỷ USD** hàng nhập từ Mỹ;
- **Gói 50 tỷ USD**, có 34 tỷ USD chịu thuế **25%** từ ngày **6/7/2018**; 16 tỷ USD chịu thuế 25% từ 23/8/2018.
- **Trung Quốc** áp thuế trả đũa áp thuế 5-10% đối với **16 tỷ USD nhập từ Mỹ từ 23/8/2018**.
- Mỹ tuyên bố gần **200 tỷ USD chịu thuế 10% từ 24/9/2018** và 25% từ 1/1/2019.
- **Tháng 9/2018:** TQ tuyên bố trả đũa bằng cách áp thuế lên **60 tỷ USD** hàng nhập từ Mỹ, từ 5-10%
- **1/12/2018:** thống nhất “**đình chiến 90 ngày**” để đàm phán; theo đó Mỹ chưa áp thuế 25% đối với gần 200 tỷ USD và TQ nhập thêm 1 số hàng hóa Mỹ.
- **Tháng 2+3/2019:** tích cực đàm phán, Mỹ gia hạn áp thuế gần 200 tỷ USD.
- **Ngày 10/5/2019,** Mỹ áp thuế **25%** đối với gần 200 tỷ USD hàng nhập từ TQ
- Trung Quốc áp thuế **8-25%** đối với một số hàng nhập từ Mỹ trong 60 tỷ USD (từ 1/6/2019)
- **29/6/2019:** đình chiến lần 2 tại G20 Summit (Osaka, Nhật) + Mỹ nói lòng cảm vận Huawei, TQ cam kết tăng mua nông sản Mỹ
- **Khả năng Mỹ áp thuế 25% đối với 325 tỷ USD hàng nhập còn lại từ TQ và TQ đáp trả?**

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

4

Hình 1: Hàng hóa chịu tăng thuế nhập khẩu từ TQ vào Mỹ

3. Công cụ đáp trả/giảm tác động tiêu cực của Trung Quốc (Bảng 1)

Công cụ	Khả năng/tiến trình thực hiện
Áp thuế trả đũa	- Đã làm lần 1 (mức thuế 5-10% trong năm 2018) - Áp tiếp lần 2 (mức thuế 8-25%) đối với phần còn lại của hàng nhập từ Mỹ trị giá 60 tỷ USD
Phá giá đồng Nhân dân tệ (CNY)	Không cao (xem bài: http://cafef.vn/lieu-trung-quoc-co-pha-gia-dong-nhan-dan-te-20190531135241442.htm)
Bán trái phiếu CP Mỹ	Không cao (giá bán, khả năng tái đầu tư, ngân chặn từ phía Nhật, EU...; tác động TTCK, kể cả của TQ)
Giảm XK đắt hiếm sang Mỹ	Có thể (đã có dấu hiệu)
Tăng rào cản đối với các công ty Mỹ	Có thể (FEDEX, Apple, ...), như đã từng làm với các công ty Hàn Quốc khi mâu thuẫn xảy ra
Kích thích kinh tế trong nước	- Giảm tỷ lệ dự trữ bắt buộc → tăng cung tiền giá thấp hơn - Phát động “lòng yêu nước, dùng hàng nội địa”.
Công cụ khác?	Cam kết tăng mua nông sản Mỹ vs. Mỹ đình chiến và nói lỏng cấm vận đối với Huawei.

4. Tác động chiến tranh thương mại Mỹ - Trung đối với nền kinh tế và TM VN

• Trực tiếp:

- **Thương mại, kinh tế toàn cầu giảm** (GDP Trung Quốc giảm 0,5-1 điểm %, GDP toàn cầu giảm 0,1-0,3 điểm % năm 2019-2020) → **ảnh hưởng tiêu cực đến xuất khẩu của VN trong ngắn hạn** (nhất là thị trường TQ, EU...)
- **Giá hàng nhập khẩu từ Mỹ, TQ có thể tăng lên** → tăng chi phí cho DN và áp lực lạm phát đối với VN
- **Liệu Mỹ có đưa VN vào danh sách “thao túng tiền tệ”? (căn cứ vào 3 điều kiện từ T5/2019):**
 - Tổng kim ngạch TM song phương với Mỹ (trên **40 tỷ USD**); 2018: **60 tỷ USD** (VN thặng dư 34,7 tỷ USD); **6T/2019: 34,6 tỷ USD** (VN thặng dư 20,4 tỷ USD).
 - Thặng dư tài khoản vãng lai (trên 2% GDP); 2018: VN thặng dư khoảng 3% GDP.
 - Can thiệp 1 chiều, nhiều lần mua ròng ngoại tệ (trên 2% GDP) liên tục trong **6/12** tháng vừa qua (năm 2018, VN mua ròng tương đương 1,7% GDP).

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

7

Bảng 2: Tiêu chí đưa vào danh sách theo dõi của Mỹ

Vòng kiểm duyệt	Tiêu chí mới (từ kỳ báo cáo tháng 5/2019)	Tiêu chí cũ
<i>Vòng 1</i>	Đối tác thương mại chính (tổng thương mại hàng hóa song phương ≥ 40 tỷ USD (hết năm 2018, 21 đối tác thương mại chạm ngưỡng này).	12 đối tác thương mại lớn nhất của Mỹ
<i>Vòng 2</i>	C1: Thặng dư thương mại hàng hóa với Mỹ > 20 tỷ USD	<i>Không đổi</i>
	C2: Thặng dư cán cân vãng lai > 2% GDP	> 3% GDP
	C3: Can thiệp một chiều và liên tục vào thị trường ngoại hối: - Khối lượng mua ngoại tệ ròng (> 2% GDP trong vòng 12 tháng) - Mua ngoại tệ ròng liên tục trong 6/12 tháng	<i>Không đổi</i> 8/12 tháng

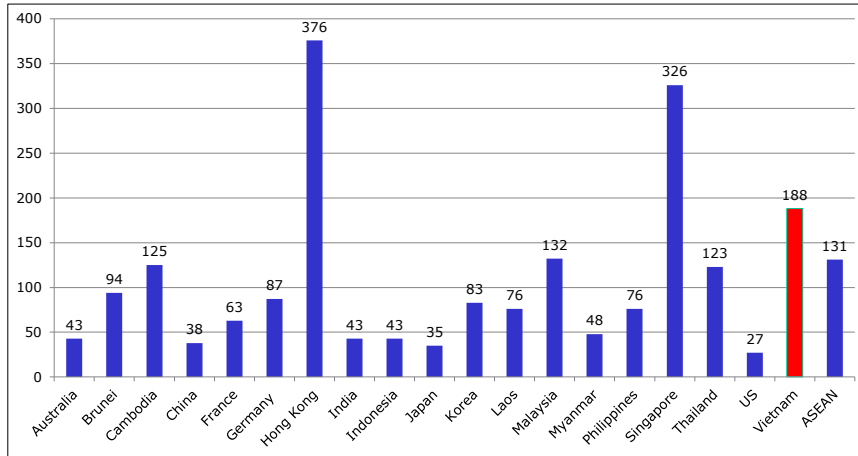
Nguồn: US Treasury. Xem bài: <http://cafev.vn/viet-nam-nam-trong-danh-sach-theo-doi-kha-nang-thao-tung-tien-te-dieu-nay-co-y-nghia-gi-20190605153540359.chn>

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

8

H2: Độ mở nền kinh tế VN và 1 số nước (kim ngạch TM hàng hóa/GDP, %, 2018)

Nguồn: WB 2019.

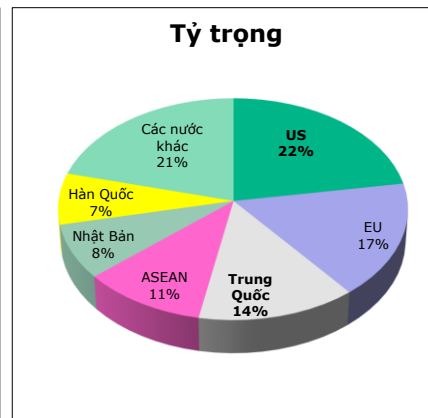
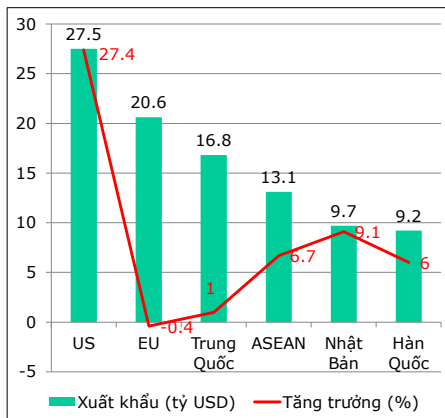
18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

9

H.3: Xuất khẩu của Việt Nam (6T/2019)

Tăng 7,1%; xuất siêu 1,64 tỷ USD (so với mức tăng 17,6% và xuất siêu 3,74 tỷ USD cùng kỳ 2018).

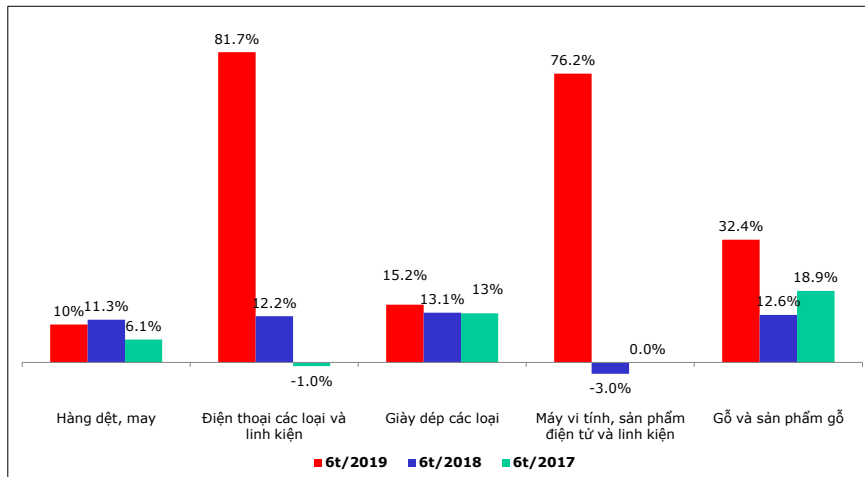
Nguồn: Tổng cục Hải quan, TCTK.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

10

H.4: Tăng trưởng xuất khẩu các mặt hàng chủ lực sang Mỹ so với cùng kỳ

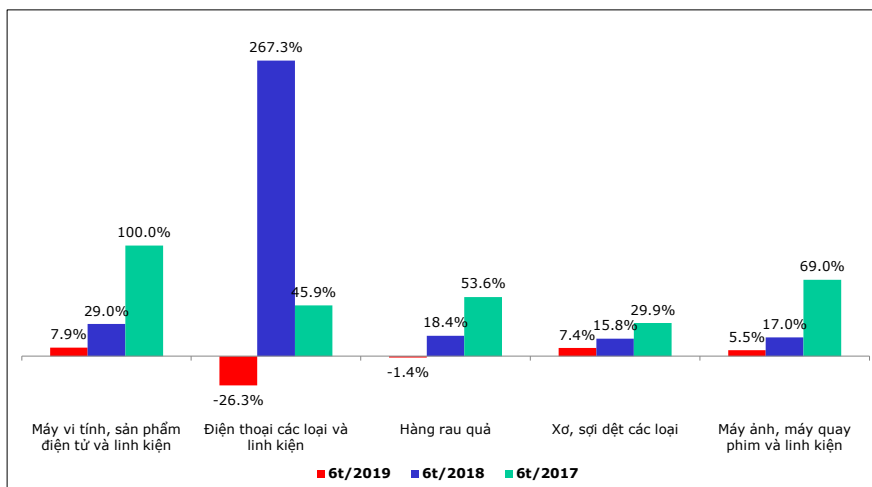
Nguồn: Tổng cục Hải quan.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

11

H.5: Tăng trưởng xuất khẩu các mặt hàng sang Trung Quốc so với cùng kỳ

Nguồn: Tổng cục Hải quan, TCTK.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

12

Tác động chiến tranh thương mại Mỹ - Trung đối với nền kinh tế và TM VN

• **Gián tiếp:**

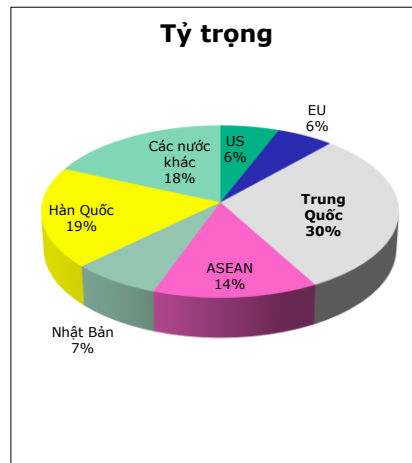
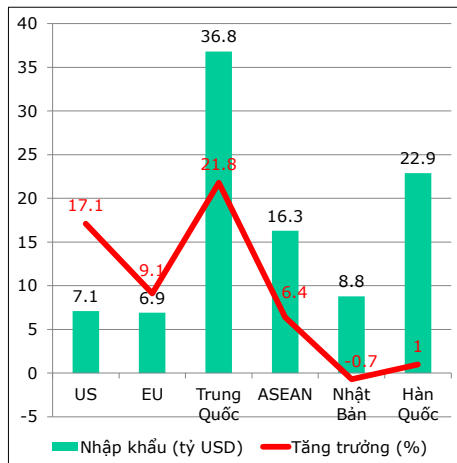
- **Tranh thủ cơ hội xuất khẩu sang Mỹ (chủ yếu hàng tiêu dùng)**
- **Mỹ có thể áp thuế cao đối với một số mặt hàng đã áp thuế cao đối với TQ (như thép, nhôm...)?;**
- **TQ điều chỉnh chính sách:** đa dạng hóa, đẩy mạnh XK sang nước khác, gồm cả VN → **cạnh tranh khốc liệt....;**
- **Rủi ro “đội lốt” thương mại và đầu tư?**
- **TQ dùng 1 số công cụ tiền tệ** (giảm tỷ lệ dự trữ bắt buộc, điều chỉnh tỷ giá...) → tác động nhất định đến tỷ giá của VN.
- **Nhà đầu tư lo ngại rủi ro tăng** → **điều chỉnh danh mục đầu tư** (cả trực tiếp và gián tiếp) → **tác động dòng vốn FDI, TT chứng khoán, chuỗi cung ứng, thị trường BDS và lao động của VN.**

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

13

H.6: Nhập khẩu của Việt Nam (6T/2019)

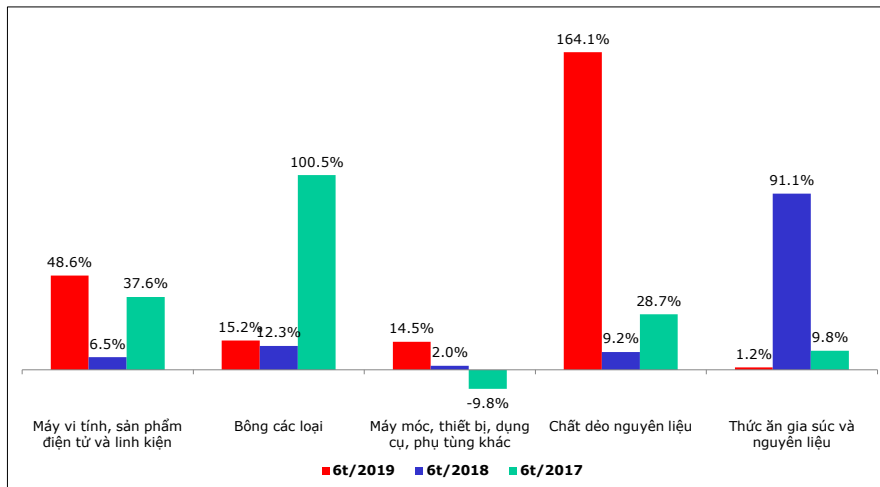
Nguồn: Tổng cục Hải quan, TCTK.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

14

H.7: Tăng trưởng nhập khẩu các mặt hàng từ Mỹ so với cùng kỳ

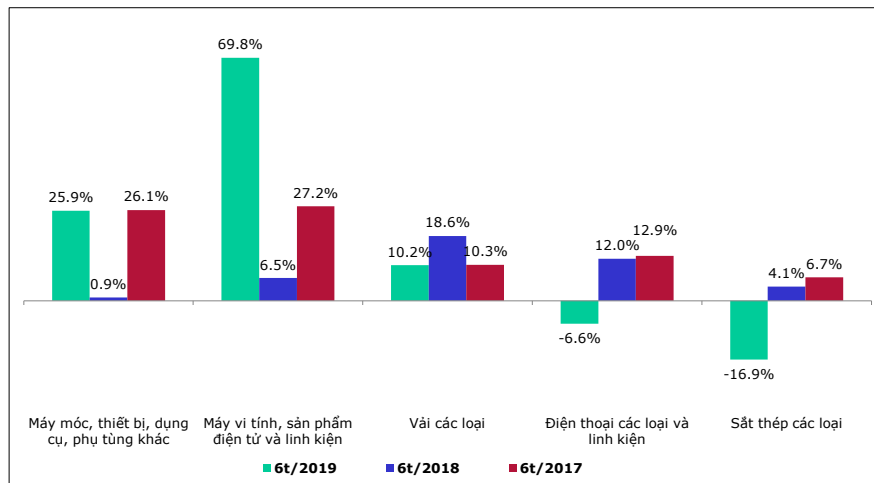
Nguồn: Tổng cục Hải quan.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

15

H.8: Tăng trưởng nhập khẩu các mặt hàng từ Trung Quốc so với cùng kỳ

Nguồn: Tổng cục Hải quan.

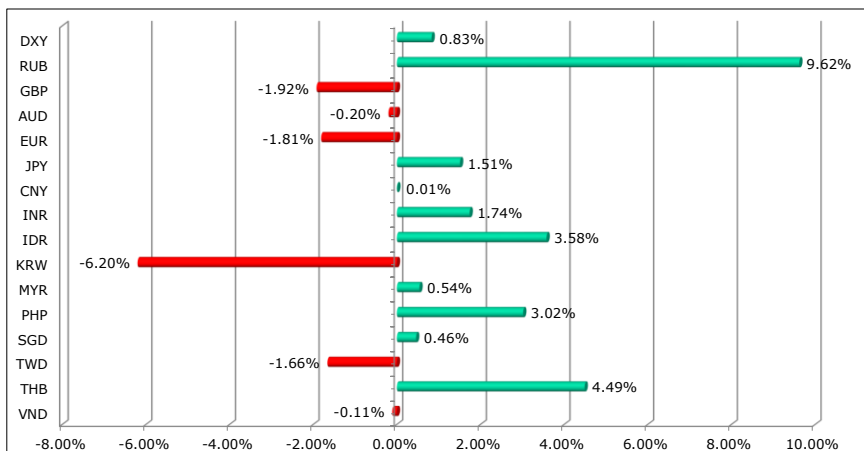
18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

16

Trung Quốc có phá giá nội tệ?

H.9: Tỷ giá nội tệ so với USD (trừ chỉ số DXY; 1/1-15/7/2019)

Nguồn: Bloomberg, Viện Đào tạo và Nghiên cứu BIDV tổng hợp.

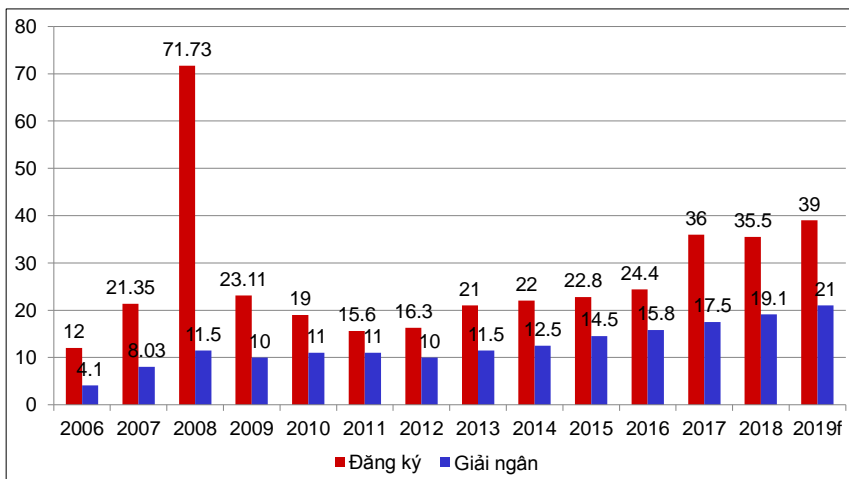
18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

17

Tác động dòng vốn FDI

H.10: Dòng vốn FDI vào Việt Nam (tỷ US\$)

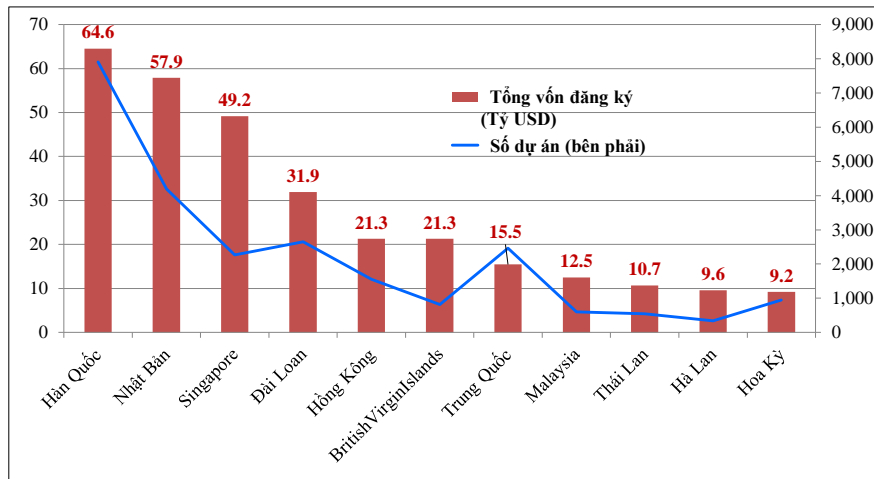
Nguồn: Tổng cục thống kê, dự báo của Viện ĐT & NC BIDV.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

18

H.11: Top 11 nhà đầu tư FDI vào Việt Nam (số liệu đến hết tháng 6/2019)

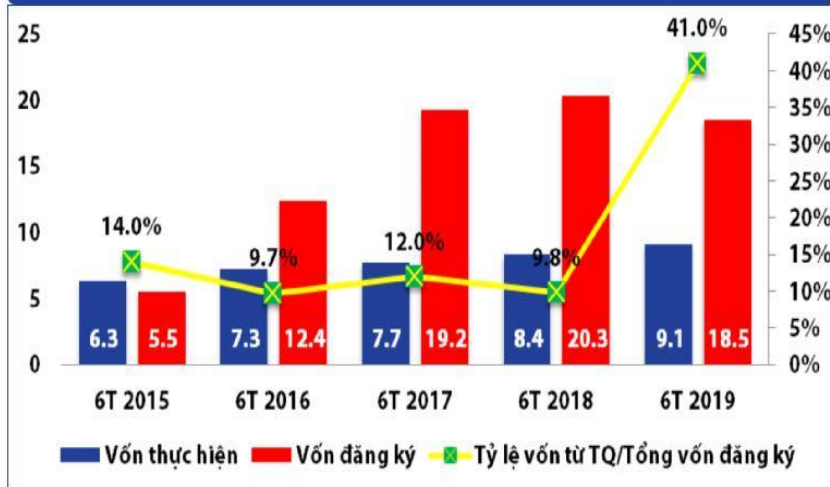
Nguồn: Cục Đầu tư nước ngoài, Bộ KH-ĐT.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

19

H 12 Thu hút FDI 6T/2015 - 6T/2019 (tỷ USD)

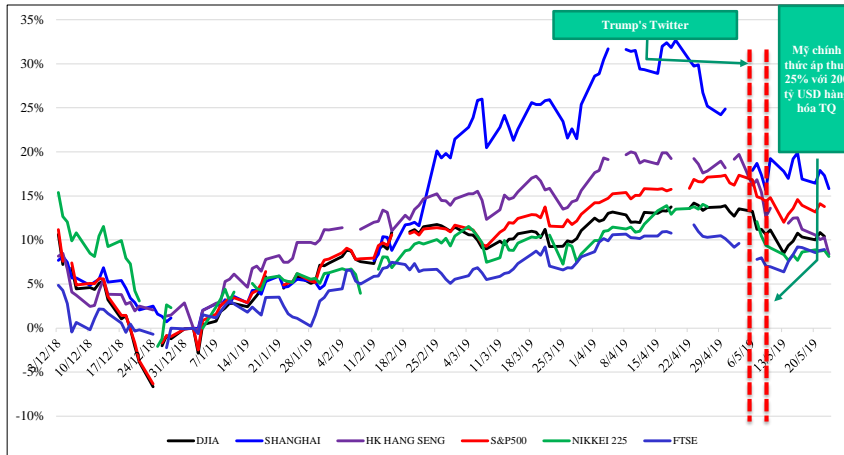
Nguồn: Cục Đầu tư nước ngoài, tính toán của Viện ĐT & NC BIDV.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

20

H.13: Biến động của 1 số TTCK lớn từ đầu năm đến hết 31/5/2019

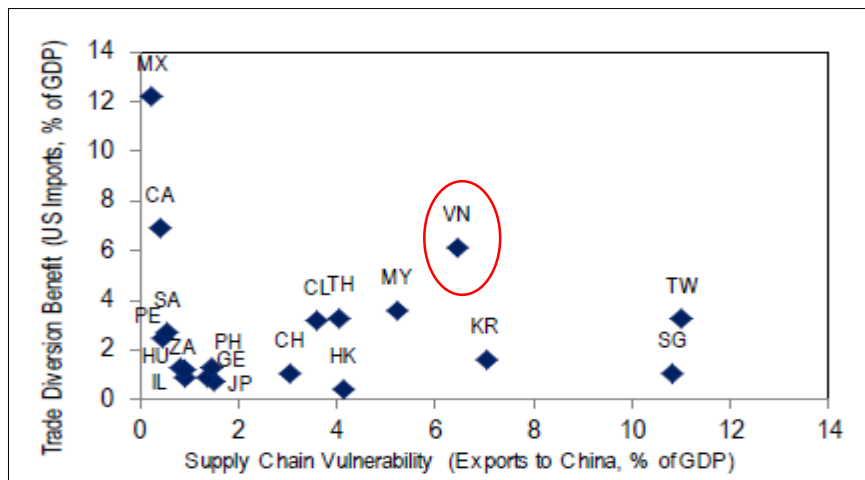
Nguồn: Bloomberg, Viện Đào tạo và Nghiên cứu BIDV tổng hợp.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

21

H.14: Tăng cơ hội xuất khẩu nhưng rủi ro gián đoạn chuỗi cung ứng tăng

Nguồn: US Census, IMF và Citi Research.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

22

Chiến tranh thương mại Mỹ - Trung: một số động thái gần đây

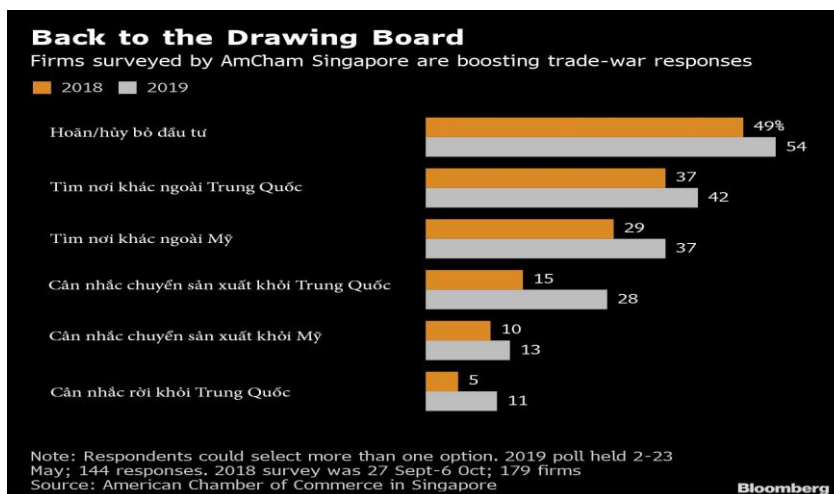
- **Khảo sát của Amcham đ/v DN Mỹ tại TQ cho thấy:** 1/3 đã rời hoặc đang cân nhắc di chuyển một số cơ sở SX của họ ra nước ngoài (Brooks, Key Tronic...)
- **Khảo sát các công ty nước ngoài khác tại TQ cho thấy:** 50% đang cân nhắc di dời và ĐNÁ là lựa chọn hàng đầu (Samsung, Sharp...)
- **TQ thay đổi chính sách:** mở cửa đối với nước ngoài, chú trọng thị trường nội địa, dùng chương trình kích thích tăng trưởng kinh tế - tăng đầu tư công, giảm tỷ lệ dự trữ bắt buộc...v.v.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

23

H.15: Động thái của DN trong bối cảnh Chiến tranh thương mại (Bloomberg khảo sát tháng 10/2018 và 5/2019)

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

24

Tóm tắt nhận định tác động

- **Tác động tiêu cực đến xuất khẩu trong ngắn hạn; đầu tư và thị trường BĐS hưởng lợi** (xem bài: <http://cafef.vn/chien-tranh-thuong-mai-my-trung-thach-thuc-ngan-han-voi-xuat-khau-co-hoi-cho-dau-tu-va-bat-dong-san-viet-nam-20190512200807095.chn>)
- **Bài toán tỷ giá, quản lý dòng vốn đầu tư gián tiếp phức tạp hơn** (xem bài: <http://cafef.vn/chien-tranh-thuong-mai-my-trung-tac-dong-the-nao-den-thi-truong-tai-chinh-chung-khoan-tien-te-viet-nam-20190526082702045.chn>).

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

25

H.16: Đánh giá tổng thể tác động đối với các nước ASEAN

	Dominance of Manufacturing Sector	Trade Exposure	Integration in Global Supply Chain	Investment Environment	Total
ID	5	3	5	4	17
MA	6	6	7	4	23
PH	5	4	5	2	16
SG	5	7	7	4	23
TH	7	6	6	2	21
VN	3	7	6	3	19

Nguồn: PwC; số càng cao thể hiện mức tác động nhiều hơn.

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

26

5. Kết luận và gợi ý giải pháp

- *Chiến tranh thương mại Mỹ - Trung leo thang có tác động khá mạnh đến nền kinh tế, thương mại, thị trường tài chính – tiền tệ toàn cầu và Việt Nam.*
- *Về tổng thể, kinh tế Việt Nam được dự báo hưởng lợi nhiều hơn là thách thức; tiếp tục tăng trưởng khá cao và tương đối ổn định; tỷ giá, lãi suất và chứng khoán trong tầm kiểm soát.*
- *Về thương mại: xuất khẩu chịu tác động tiêu cực trong ngắn hạn (chủ yếu do tổng cầu giảm); nhưng sẽ có thể tích cực trong dài hạn khi dòng vốn đầu tư, chuỗi cung ứng dịch chuyển, và Việt Nam có thể tận dụng cơ hội.*

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

27

5. Kết luận và gợi ý giải pháp (2)

- *Động thái địa chính trị và căng thẳng thương mại diễn biến khó lường, tính bất định và rủi ro tăng, đòi hỏi Chính phủ, các Bộ, ngành, doanh nghiệp phải theo dõi sát sao diễn biến căng thẳng thương mại, biến động trên thị trường tài chính - tiền tệ quốc tế; từ đó đưa ra các kịch bản phù hợp và ứng xử, can thiệp kịp thời, linh hoạt, chủ động.*
- *Chú trọng tăng khả năng chống chịu của nền kinh tế, của doanh nghiệp với các cú sốc bên ngoài thông qua việc đẩy nhanh xử lý những tồn tại, tăng các gói đệm như dự trữ ngoại hối, an toàn vốn cùng với việc tích cực dùng các công cụ quản lý rủi ro tỷ giá, lãi suất, phái sinh tài chính... nhằm tận dụng cơ hội, giảm thiểu rủi ro đối với nền kinh tế Việt Nam nói chung, thương mại, đầu tư, thị trường tài chính - tiền tệ và DN Việt Nam nói riêng.*

18/7/2019

TS.C.V.Lực/CT TM Mỹ - Trung

28

Giải pháp đối với Doanh nghiệp?

- **Ít nhất 4 việc nên làm:**
 - Tích cực, chủ động theo dõi
 - Tăng khả năng hấp thụ (khi có dịch chuyển thương mại và đầu tư) → *làm thế nào? (con người và công nghệ giúp “đột phá”)*
 - Chú trọng chất lượng, giá cả sản phẩm, yêu cầu về an toàn thực phẩm, nguồn gốc xuất xứ...
 - Tăng khả năng chống chịu rủi ro, cú sốc từ bên ngoài.

Giải pháp nào khác?

- **Mời thảo luận**
- **Q & A**
- **Trân trọng cảm ơn!**